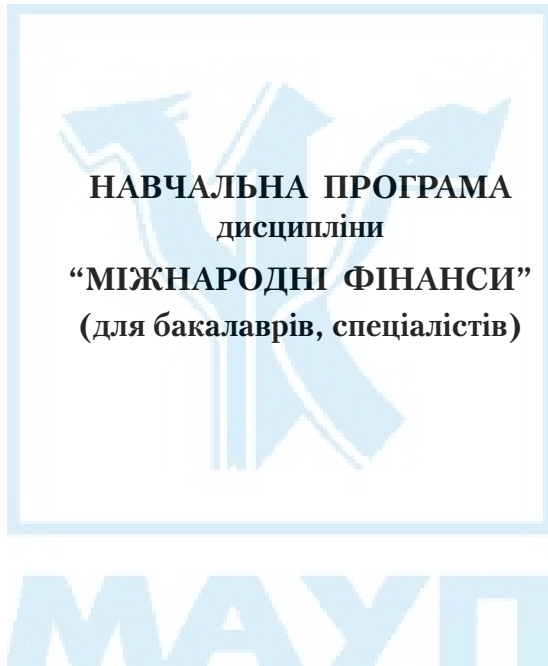

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

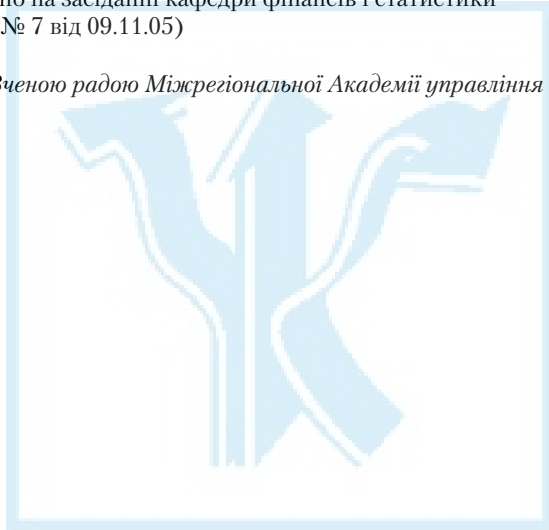

Київ 2006

Підготовлено професором кафедри фінансів і статистики
Г. І. Філіною

Затверджено на засіданні кафедри фінансів і статистики
(протокол № 7 від 09.11.05)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Філіна Г. І. Навчальна програма дисципліни “Міжнародні фінанси” (для бакалаврів, спеціалістів). – К.: МАУП, 2006. – 15 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Міжнародні фінанси”, вказівки до виконання контрольної роботи, теми контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список рекомендованої літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2006

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Дисципліна “Міжнародні фінанси” є спеціальним курсом і розрахована на слухачів бакалаврату всіх форм навчання.

Вивчення дисципліни проводиться відповідно до навчального плану, програми, списку рекомендованої літератури та інших організаційно-методичних матеріалів МАУП і базується на засвоєнні знань курсів “Макроекономіка”, “Мікроекономіка”, “Міжнародна економіка”, “Фінанси”, пов’язаних із вивченням курсу “Фінанси підприємств”.

Завдання дисципліни — дати студентам знання з питань розвитку міжнародних фінансових відносин; поняття про світовий фінансовий ринок та його складові, світові гроші; ознайомити з теорією валютних курсів, міжнародною фінансовою діяльністю комерційних банків, формами фінансування міжнародної торгівлі; сформувати у студентів уявлення про призначення і діяльність фінансових організацій та підстави валютного регулювання і валютного контролю в Україні.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН *вивчення дисципліни* **“МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ”**

№ пор.	Назва теми
1	Міжнародні фінанси та їх функції
2	Світова валютна система
3	Платіжний баланс держави
4	Світові гроші
5	Валютний курс та його формування
6	Міжнародні фінансові ринки
7	Міжнародні фінансові інститути
8	Фінансування міжнародної торгівлі
9	Валютна система України

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни
“МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ”

Тема 1. Міжнародні фінанси та їх функції

Поглиблення міжнародного розподілу праці. Міжнародна спеціалізація виробництва. Формування світового товарного ринку. Інтернаціоналізація вартості товарів і послуг. Розвиток інтеграційних процесів у світовій економіці. Інтернаціоналізація грошових відносин. Розвиток міжнародних грошових потоків. Етапи розвитку світової економіки: внутрішні ринки, національні товарні ринки, світові товарні ринки, світове господарство, світова економіка. Потрійна фінансова революція, що сформувала світову економіку та світове фінансове середовище. Міжнародна фінансова політика країни. Призначення і зміст валютних обмежень.

Література [7; 9–12; 14]

Тема 2. Світова валютна система

Необхідність і принципи регулювання міжнародних валютних відносин. Утворення національних, регіональних і світової валютних систем. Вплив утворення регіональних і світової валютних систем на розвиток світової економіки. Національні, регіональні та світова системи валютного регулювання. Історія розвитку світової валютної системи. Система золотого стандарту. Бреттон-Вудська валютна система. Ямайська валютна система. Характерні ознаки цих систем. Історичний розвиток режимів валютного курсу: фіксований, гнучкий та гібридний.

Сучасна міжнародна валютна система (МВС): валютний режим, база валютних курсів і міжнародна валютна ліквідність, механізми взаємного кредитування. Роль міжнародного валютного фонду. Європейський валютний союз: становлення, переваги, колективна валюта євро, розвиток кредитних механізмів, загальноєвропейські банківські установи. Перспективи розвитку Європейського валютного союзу. Передумови входження України в Європейський валютний союз.

Література [7; 8–12; 14; 21]

Тема 3. Платіжний баланс держави

Види балансів у міжнародних фінансових відносинах: розрахунковий, платіжний, баланс міжнародних заборгованостей.

Призначення і структура платіжного балансу за методологією МВФ. Склад і структура платіжного балансу: торговий баланс, баланс грошових переказів, баланс руху капіталів і кредитів. Компенсуючі статті платіжного балансу. Визначення сальдо платіжного балансу: позитивне та негативне. Дебетові та кредитові записи у платіжному балансі. Поняття рівноваги платіжного балансу.

Регулювання коротко- і довгострокового розбалансування платіжного балансу.

Вплив стану платіжного балансу на фінансовий і валютний ринки країни. Платіжний баланс України. Стан платіжного балансу України.

Література [7; 10; 14; 25; 27]

Тема 4. Світові гроші

Причини виникнення світових грошей. Історія розвитку світових грошей. Функції світових грошей. Форми світових грошей. Золото як світові гроші. Національні валюти держав як світові гроші. Колективні валюти. Розрахункова одиниця Міжнародного валютного фонду. Європейська валютна одиниця. Колективні валюти інших міжнародних фінансових об'єднань. Міжнародна валютна ліквідність. Поняття про резервні валюти. Перспективи розвитку світових грошей.

Література [7; 8; 19–15; 21; 23; 28; 31]

Тема 5. Валютний курс та його формування

Поняття про валютний курс. Теорія паритету купівельної спроможності. Ринковий механізм курсоутворення. Роль попиту і пропозиції грошей у визначенні валютного курсу. Кон'юнктурні та системні чинники, що зумовлюють коливання валютних курсів. Валютний курс і платіжний баланс. Вплив інфляції на валютний курс. Вплив рівня облікових і процентних ставок на валютний курс.

Конвертованість національної валюти. Види валют за видом конвертованості: неконвертована, частково конвертована, зовнішня конвертованість, повна конвертованість. Етапи впровадження конвертації валют. Поняття про систему “плаваючих” валютних курсів. Поняття про валютний коридор.

Валютна політика держави. Мета і зміст валютної політики. Офіційний курс валют. Інструменти впливу на курс національної валюти.

Література [7; 8; 21; 28; 31; 32]

Тема 6. Міжнародні фінансові ринки

Загальна характеристика, функції та елементи міжнародного фінансового ринку: інвестори, позичальники, міжнародні фінансові інструменти, міжнародні фінансові посередники, механізми курсотворення на міжнародних фінансових ринках, міжнародні фінансові правила та стандарти. Міжнародний валютний ринок, міжнародний ринок капіталів, міжнародний кредитний ринок, міжнародний ринок цінних паперів.

Поняття євровалюти. Валютні операції: спот, форвардні, ф'ючерсні, опціони, своп, валютний арбітраж. Валютні ризики та методи валютного страхування. Розвиток валютного ринку в Україні.

Міжнародний кредитний ринок. Характеристика міжнародних кредитів за розмірами та термінами. Євровалютні кредити. Синдикувані кредити.

Міжнародний ринок облігацій. Поняття єврооблігацій, їх особливості за процентними ставками та термінами. Розміщення іноземних облігацій та єврооблігацій.

Міжнародний ринок акцій. Характеристика акцій, що обертаються на світовому ринку.

Світовий ринок золота. Історичний розвиток. Сучасний стан ринку золота. Монетарне золото та золото як особливий товар.

Література [7; 8; 12–14; 22; 23; 27; 29]

Тема 7. Міжнародні фінансові інститути

Призначення, форми, функції та операції міжнародних фінансових організацій. Світові організації: Конфедерація ООН з торгівлі та розвитку, Міжнародний валютний фонд, Світовий банк, Світова організація торгівлі, Організація економічної співпраці та розвитку, Банк міжнародних розрахунків.

Європейські організації: Європейське співтовариство, Європейська асоціація вільної торгівлі, Європейський банк реконструкції та розвитку, Європейський інвестиційний банк, Європейський валютний союз та його фінансові установи.

Участь України в міжнародних фінансових організаціях. Діяльність міжнародних фінансових організацій в Україні.

Роль комерційних банків у функціонуванні міжнародних фінансових ринків. Зовнішньоекономічна діяльність транснаціональних банків (ТНБ). Організаційна структура ТНБ: дочірні банки, філії, представництва, агентства. Чинники виникнення ТНБ. Склад міжнародних банківських послуг. Валютні операції банків. Роль банків в організації та здійсненні міжнародних кредитних операцій. Банки як організатори та виконавці міжнародних розрахунків і платежів. Банківські послуги зі страхування валютних ризиків.

Міжнародна діяльність банків-резидентів. Комерційні банки з іноземним капіталом.

Діяльність міжнародних фінансових компаній, їх види. Страхові компанії на світовому фінансовому ринку.

Література [7; 8; 11; 12; 27; 30]

Тема 8. Фінансування міжнародної торгівлі

Фінансування експорту та імпорту. Комерційний кредит у міжнародній практиці. Міжнародний лізинг. Міжнародний банківський кредит. Міжнародні банківські послуги. Державне кредитування зовнішньоторговельних операцій. Державна кредитна підтримка національного експорту.

Страхування кредитів у міжнародній торгівлі. Кредити під урядові гарантії. Кредити міжнародних фінансових організацій. Мета, порядок оформлення та погашення кредитів.

Література [7–9; 13; 6–20; 24; 26]

Тема 9. Валютна система України

Валютне законодавство України. Порядок надання ліцензій на здійснення валютних операцій. Валютні обмеження на валютному ринку України. Встановлення офіційного і ринкових валютних курсів та їх регулювання. Правила продажу та купівлі іноземної валюти. Регулювання кредитних операцій у зовнішньоекономічній діяльності. Режим іноземного інвестування та інвестування за межі України.

Література [7; 15; 21; 22; 24]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Студент виконує контрольну роботу у вигляді реферату на одну з наведених тем чи на тему за власним вибором, яку узгоджує з викладачем. Реферат повинен містити огляд літератури, статей з періодичної преси, а також законодавчих і нормативних документів. Загальний обсяг реферату – 15–20 сторінок формату А4 машинописного тексту. Зміст реферату: вступ – 1–2 сторінки; основна частина – 12–18; висновки – 1–2 сторінки; список літератури, в тому числі законодавчі акти; додатки – статистичні дані, звітні дані підприємств, розрахункові таблиці, приклади розробки документів.

Тему реферату студент вибирає за першою літерою свого прізвища (див. таблицю).

Перша літера прізвища студента	Номер теми реферату	Перша літера прізвища студента	Номер теми реферату
А	1	О	14
Б	2	П	15
В	3	Р	16
Г	4	С	17
Д	5	Т	18
Е	6	У	19
Є, Ж	7	Ф	20
З	8	Х	21
І	9	Ц	22
К	10	Ч	23
Л	11	Ш	24
М	12	Щ	25
Н	13	Ю, Я	26

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Діяльність транснаціональних банків на світовому фінансовому ринку.
2. Особливості та чинники змін світових валютних систем.
3. Структура світової валютної системи за елементами.
4. Міжнародна торгівля та способи її фінансування.
5. Національні валютні системи та їх особливості в провідних економічно розвинених країнах світу.

6. Структура, функції та особливості світового, регіональних і національних валютних ринків.
7. Визначення та характеристика світових фінансових центрів.
8. Принципи розподілу капіталів у світовій економіці, міжнародні фінансові потоки та механізми їх обслуговування.
9. Теорії паритетів купівельної спроможності, їх особливості та можливості практичного застосування на різних стадіях світової економіки.
10. Платіжний баланс країни, методи його регулювання.
11. Вплив стану платіжного балансу на валютний ринок країни.
12. Чинники, що визначають динаміку довго- і короткострокових валютних курсів.
13. Режими валютного курсу та їх різновиди.
14. Центри світового валютного ринку, особливості їх функціонування, перспективи та тенденції розвитку.
15. Вплив держави на курс національної валюти, валютні обмеження.
16. Створення МВФ, його фінанси та функції.
17. Умови надання кредитів МВФ.
18. Група Світового банку, створення фінансів, їх функції.
19. Економічні інститути ООН, їх функції.
20. Регіональні фінансові інститути.
21. Складові валютної політики держави, їх взаємозв'язок з грошово-кредитною та податково-бюджетною політикою.
22. Виникнення та умови функціонування Європейської валютної системи.
23. Форвардні, ф'ючерсні та опціонні валютні угоди.
24. Валютний арбітраж: види, причини виникнення, особливості реалізації та оцінка результату.
25. Завдання і зміст міжнародного фінансового лізингу.
26. Завдання і зміст форфейтингу у фінансуванні міжнародної торгівлі.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Історичні етапи становлення міжнародної економіки: від внутрішнього ринку до світового господарства і світової економіки.
2. Що є міжнародними економічними відносинами?
3. Що таке міжнародний поділ праці і який його вплив на міжнародну інтеграцію?

4. Дайте визначення міжнародних фінансових відносин.
5. Дайте визначення міжнародних фінансових ресурсів.
6. Функції міжнародних фінансів.
7. Види міжнародних грошових потоків.
8. Що розуміється під світовим фінансовим середовищем?
9. Основні сучасні тенденції розвитку світового фінансового середовища.
10. Фактори, що сформували світове фінансове середовище. Потрійна фінансова революція.
11. Фінансові інновації, їх роль у розвитку світового фінансового ринку.
12. Зміст міжнародної фінансової політики держави.
13. Визначення світової валютної системи та її елементи: національні, регіональні і світова.
14. Елементи національної валютної системи.
15. Елементи світової валютної системи.
16. Розкрийте склад міжнародної валютної ліквідності як резервів держави і засобів міжнародних платежів.
17. Призначення і використання СДР.
18. Система “золотого стандарту” як перша валютна система, її різновиди (золотомонетний, золотозлитковий, золотовалютний).
19. Що таке валютний блок? Його призначення.
20. Переваги і недоліки золотого стандарту.
21. Виникнення й особливості Бреттон-Вудської системи (друга МВС).
22. Долар як резервна валюта другої МВС (золотодоларовий стандарт).
23. Виникнення й особливості Ямайської системи (третья МВС).
24. Історичний розвиток Європейської валютної системи у Валютно-економічний союз. Від ЕКЮ до євро.
25. Роль МВФ у світовій валютній системі. Кредитування на умовах продажу з поверненням платежу.
26. Структура і функції групи Світового банку.
27. Призначення і види регіональних фінансових інститутів.
28. Дайте визначення валюти. Які умови роблять національну грошову одиницю валютою?
29. Яка валюта є резервною? Функції резервної валюти.
30. Що таке валютний паритет?
31. Поняття девізу і резервної валюти.

32. Переваги й обов'язки країни-емітента резервної валюти.
33. Валютні обмеження, їх форми та чинники введення.
34. Що входить в офіційні золотовалютні резерви країни, їх призначення.
35. Поняття конвертованості валюти, основні види конвертованості.
36. Поняття режиму валютного курсу. Класифікація валют за типами режиму валютного курсу.
37. Переваги і недоліки фіксованого і плаваючого курсу валюти для країни-емітента.
38. Що таке “режим регульованого плавання” національної валюти та його переваги.
39. Валютна інтервенція Центрального банку та її призначення.
40. Економічна сутність валютного курсу, його функції.
41. Що таке паритет купівельної спроможності валют?
42. Фактори, що формують курс валюти.
43. Поняття ринкового курсу валют, його формування.
44. Принципи визначення курсу євро.
45. Офіційний і офшорний курс валюти.
46. Взаємозв'язок валютного курсу, процентних ставок, валютного курсу та платіжного балансу держави.
47. Визначення та особливості операції спот з валютою.
48. Призначення форвардних контрактів на купівлю валюти, особливості їх застосування.
49. Зміст ф'ючерсних контрактів, їх призначення.
50. Сутність операцій своп на валютному ринку.
51. Визначення та умови застосування валютного опціону.
52. Що таке товарний арбітраж? Закон єдиної ціни.
53. Зміст і види валютного арбітражу.
54. Поняття валютного курсу та його функції.
55. Яка валюта називається базовою в котируванні, а яка — валютою котирування?
56. Чим розрізняються номінальні і реальний валютні курси?
57. Що таке крос-курс і коли він застосовується?
58. Вплив зміни валютного курсу на експорт і імпорт країни.
59. Визначення світового фінансового ринку, його інфраструктура.
60. Критерії, за якими фінансові операції відносяться до міжнародних.
61. Функції міжнародного фінансового ринку.

62. Вплив мобільності іноземного капіталу на національні фінансові ринки.
63. Характеристика світового фінансового центру та його операції.
64. Основні світові фінансові центри. Причини виникнення офшорних фінансових центрів.
65. Структура глобальної системи світових фінансових центрів.
66. Міжнародний фінансовий ринок та його структура.
67. Особливості сучасного світового фінансового ринку.
68. Виникнення та характеристика ринку євровалют.
69. Світовий валютний ринок девізів, його функції.
70. Механізм ціноутворення на валютному ринку.
71. Характеристика світового ринку золота з призначення золота як товару.
72. Інвестори міжнародного ринку цінних паперів.
73. Особливості ринку єврооблігацій.
74. Особливості ринку єврокредитів.
75. Характеристика ТНБ. Причини виникнення ТНБ.
76. Іноземні структурні одиниці ТНБ.
77. Характеристика і функції консорціумного банку.
78. Міжнародний кредит, його основні форми.
79. Функції інвестиційних фондів, інвестиційних компаній і трастових фондів як фінансових посередників.
80. Визначення розрахункового балансу, балансу міжнародної заборгованості і платіжного балансу, відмінності між ними.
81. Поняття резидента і нерезидента для країни.
82. Структура платіжного балансу за класифікацією МВФ.
83. Поняття активного і пасивного сальдо платіжного балансу, його значення для економіки.
84. З якою метою до платіжного балансу включено балансуючі статті?
85. Валютна система країни та її елементи.
86. Зміст валютного регулювання.
87. Валютні обмеження в Україні.
88. Інструменти фінансування зовнішньоекономічної діяльності підприємств: кредити, міжнародний факторинг, міжнародний лізинг.
89. Роль державних гарантій у зовнішньоекономічному кредитуванні.

90. Роль банківських гарантій як інструменту страхування валютних операцій.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Закон* України “Про зовнішньоекономічну діяльність” від 16.04.91.
2. *Закон* України “Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті” від 23.09.94.
3. *Закон* України “Про режим іноземного інвестування” від 19.03.96.
4. *Про систему* валютного регулювання і валютного контролю: Декрет Кабінету Міністрів України від 19.02.93 № 15-93.
5. *Про використання* іноземної валюти як засобу платежу на території України: Постанова правління Національного банку України від 16.05.95 № 125.
6. *Класифікатор* іноземних валют Національного банку України: Лист Національного банку України від 14.03.93 № 19029/380.
7. *Боринець С. Я.* Міжнародні фінанси: Підручник. — К.: Знання-Прес, 2002.
8. *Гальчинський А. С.* Сучасна валютна система. — К.: Лібра, 1993.
9. *Золотов А. Ф.* Международные валютно-кредитные отношения. — К.: МАУП, 2001.
10. *Міжнародні* валютно-кредитні відносини: Підручник / За ред. А. С. Філіпенка. — К.: Либідь, 1997.
11. *Международные* валютно-кредитные и финансовые отношения: Учебник / Под ред. Л. Н. Красавиной. — М.: Финансы и статистика, 1994.
12. *Основы* международных валютно-финансовых и кредитных отношений / Под ред. В. В. Круглова. — М.: ИНФРА-М, 1998.
13. *Френкін Рут, Філіпенко Р.* Міжнародна торгівля і інвестиції. — К.: Основи, 1998.
14. *Энг М.* Мировые финансы — М.: Дека, 1998.
15. *Ющенко В. А., Міщенко В. І.* Валютне регулювання. — К.: Знання, 1999.

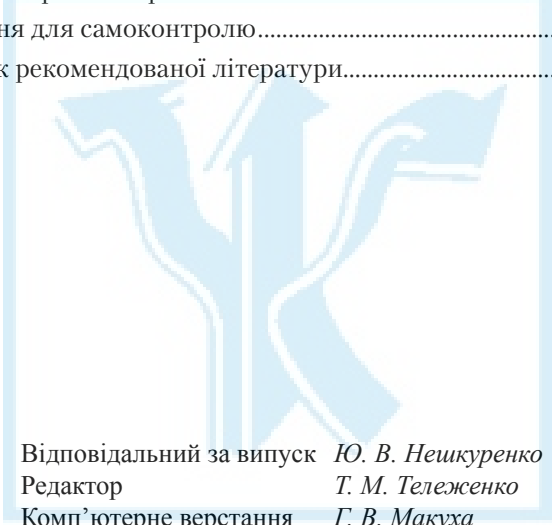
Додаткова

16. *Уніфіковані* правила і звичаї для документарних акредитивів. Міжнародна торгова палата. Редакція 1993 р. Публікація № 500.

17. *Уніфіковані* правила з інкасо. Міжнародна торгова палата. Редакція 1978 р. Публікація № 322.
18. *Уніфіковані* правила по договірним гарантіям. Міжнародна торгова палата. Редакція 1978 р. Публікація № 325.
19. *Про типові* платіжні умови зовнішньоекономічних договорів (контрактів) і типові форми захисних застережень до зовнішньоекономічних договорів (контрактів), які передбачають розрахунки в іноземній валюті: Затв. Кабінетом Міністрів і Національним банком України від 21.06.95 № 444.
20. *Баринов З. А.* Валютно-кредитные отношения во внешней торговле. — М., 1998.
21. *Букина В. А., Семенов А. П.* Основы валютных отношений. — М.: Юрайт, 1998.
22. *Валютный рынок и валютное регулирование: Учеб. пособие /* Под ред. В. Н. Платоновой. — М.: БЕК, 1996.
23. *Іванов В. М., Софіщенко І. Я.* Грошово-кредитні системи зарубіжних країн. — К.: МАУП, 2001.
24. *Козирин А. Н.* Валютный контроль внешнеэкономической деятельности: Юрид. справ. — М.: Юристъ, 1998.
25. *Кругман И., Обстфельд М.* Международная экономическая теория и политика. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 1997.
26. *Международная торговля: финансовые операции, страхование и другие услуги.* — К.: Торгово-издат. бюро ВНУ, 1994.
27. *Пебро Мишель.* Международные экономические валютные и финансовые отношения. — М.: Прогресс, 1994.
28. *Пискулов Д. Ю.* Теория и практика валютного дилинга. — М.: МДМ Банк, 1998.
29. *Тесля П. Н.* Международные финансовые рынки. — Новосибирск: Эккор, 1997.
30. *Финансовая организация и деятельность МВФ.* — 4-е изд. — Вашингтон, 1996.
31. *Херрис Д.* Международные финансы. — М.: Филинь, 1996.
32. *Черкасов В. Е.* Валютные расчеты: задачи и решения. — М.: Финансы и статистика, 1998.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Міжнародні фінанси”	3
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Міжнародні фінанси”	4
Вказівки до виконання контрольної роботи	8
Теми контрольних робіт	8
Питання для самоконтролю	9
Список рекомендованої літератури	13

Відповідальний за випуск *Ю. В. Неішуренко*
Редактор *Т. М. Тележенко*
Комп'ютерне верстання *Г. В. Макуха*

МАУП

Зам. № ВКЦ-2471

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП